

שמי ש' (השם שמור במערכת) בת להורים ילידי חלב. להורי סיפור חיים מרתק הכולל את בריחתם מסוריה והתאקלמותם בארץ, בשילוב המאורעות שהתרחשו בארץ באותם השנים. שנים רבות אני מחפשת דרך להנציח את סיפורם של הורי. בימים אלה הגעתי להחלטה שאין אפשרות לחכות יותר... אני מאמינה שטרם בנושא זה יכול לייצג לא רק את הורי אלא אנשים רבים יוצאי חלב שעברו דרך ארוכה מאז ילדותם ועד היום.

ש' קיבוץ מעגן מיכאל

זוהי תמונה שצולמה בשנת 1955. בכניסה למצודת חלב, עם הכרים ערבים אשר למדו איתנו בבית הספר Laïque Missionnaire (בשמו המלא: Mission Laïque Française).

ברמזל התמונה, עומד הסופר הערבי החלבי הידוע, כיר-אל-דין אל-אסאדי. הנער הכורע ברך מצד שמאל הוא אני, בשורה שמאחורי, משמאל לימין רפאל שקאלו, אלי סויד, וכי חבר, עורח ששון (בנו של "מיסיו מרג'"), אלברט טוויל, אדמונד ענתבי, משה כהן (אחיו של יום-טוב כהן שמת צעיר בתאונת דרכים בקרבת חלב).

ברצוני לציין שחברינו התלמידים הערביים שמצולמים כאן איתנו, היו נאמנים לנו. התנהגותם כלפינו היתה הגונה ולבבית וללא אפליה. יש להניח, לאור רמת ההשכלה שהוחדרה בבית ספר זה לתלמידים, שרוב התלמידים הערביים האלה נמנו על בעלי המעמד בחברה הערבית הסורית כיום.

המורה, אל-אסאדי, מפורסם וידוע כחלבי נאה. הוא נוצרי שהתערב גם עם מוסלמים וגם עם היהודים, ארכיאולוג ואספן תמונות: הוא זימן אותנו פעם לביתו והראה לנו אלפי תמונות, שלחלקם קשר ליהדות חלב. הוא היה מורה קפדן, דייקן, דרש רבות מתלמידיו, כולל יחס של כבוד ונימוסין כלפיו, ולא היסס מלתת סתירות לחי לתלמיד שהתרשל בכך. למיטב ידיעתי, הוא חיבר לאחרונה אנציקלופדיה רבת-כרכים בשם "אל - מוסוועה אל - חלבייה"

(الموسوعة الحلبية)

האנציקלופדיה החלבית, ובה פרטים רבים אודות יהודי חלב.

אברהם עסיס - חולון

ידידי משה כהן, י"ר המרכז למורשת ארץ, קשה לי מאוד עדיין האירוע הטרגי של רצח הנדיב אדמון ספרא שלנו. השם יקום דמו אמן. נזכרתי בשני דברים: פסוקים שהיו למלדים אותנו בבית הספר "תלמוד תורה" בחלב ע"י חכם ניסים ששו ז"ל, ונסיעה לדמשק כפי שאפטר להלן. זו היא נסיעה בשנת 1973, מחלב לדמשק, להשתתף בהספד על פטירת הרב הראשי של דמשק, חכם ניסים אינדיבו זצ"ל. המשלחת מנתה כמדומני 15 איש, בראשה עמד מורנו ורבנו הגאון החכם יום טוב יוד שליט"א. כל דרך הנסיעה במיניבוס היינו לומדים עוד פסוקים בכדי לומר אותם בין טקע לטקע של הדרשה בשפה העברית שנושא מורנו - חכם יום טוב יוד שליט"א, בטקס ההספד. אני זוכר איך אנשי בית הכנסת בדמשק, התרגשו מהדרשה החזקה שזוועה אמות הספים. היה מעמד מרגש מאוד. אח"כ גם אתה נשאת נאום הספד בשפה הערבית לכבוד ולתפארת. האנשים בדמשק העריכו את זה מאוד. אנא ידידי משה: תואיל בטובך לפרסם את הנאום שלך בגליון הבא של "דרכי ארץ". אני מצרף בזה חלק מהפסוקים שהרהרתי לעילוי נשמת אדמון ספרא ז"ל הי"ד:

- "אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם..."
- "הן אראלים צעקו חוצה מלאכי שלום מר וביכון"
- "חצבי ישראל על במותיך חלל. איך נפלו גיבורים"
- "הלא תדעון כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל"

אליהו לוי - ניו יורק
חבר הנהלת המרכז למורשת ארץ

